Pierwsza Ławka · zestaw działowy · liceum i technikum

Dział 6

Władza w Polsce

Podział i równowaga władzy, Sejm i Senat, przebieg ustawy i udział obywatela w stanowieniu prawa, Prezydent (kontrasygnata, weto), Rada Ministrów i służba cywilna, struktura władzy sądowniczej oraz spór o trójpodział przedstawiany parami: argument – kontrargument. Fakultatywnie: odpowiedzialne przywództwo w instytucjach (EO.V.F2) i polaryzacja (EO.V.F3). Powiązane działania obywatelskie: EO.D.2, EO.D.16, EO.D.4. Osiem kart: najważniejsze wiadomości z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, utrwalenie, praca z materiałem źródłowym, kartkówka (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania.

Edukacja obywatelska | klasa 3 LO i technikum | Dział 6 | zakres podstawowy (ZP)

	Karta	Rodzaj	Poziom	Zadania
1	**Władza w Polsce – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka	Najważniejsze wiadomości	ZP	4 zad. · 13 pkt
2	**Władza w Polsce – ćwiczenia** Ćwiczę pojęcia i mechanizmy	Ćwiczenia	ZP	7 zad. · 23 pkt
3	**Władza w Polsce – utrwalenie** Porównuję, wyjaśniam, uzasadniam	Ćwiczenia	ZP	8 zad. · 23 pkt
4	**Władza w Polsce – praca z materiałem źródłowym** Przepisy, dane, teksty i kazusy – polecenia z punktacją		ZP	7 zad. · 15 pkt
5	**Kartkówka: Parlament i Prezydent – grupa A** 15 minut · 10 pkt	Kartkówka	ZP	4 zad. · 10 pkt
6	**Kartkówka: Parlament i Prezydent – grupa B** 15 minut · 10 pkt	Kartkówka	ZP	4 zad. · 10 pkt
7	**Sprawdzian: Władza w Polsce – grupa A** 45 minut · 22 pkt	Sprawdzian	ZP	7 zad. · 22 pkt
8	**Sprawdzian: Władza w Polsce – grupa B** 45 minut · 22 pkt	Sprawdzian	ZP	7 zad. · 22 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia (pojęcia, klasyfikacje, przyporządkowania), karta 3 – utrwalenie (porównania, przyczyny i skutki, uzasadnienia).
- Karta 4 to praca z materiałem źródłowym – przepisy, dane, teksty, schematy – (polecenia z punktacją i zasadami oceniania w kluczu).
- Karty 5–6 to kartkówka (15 minut), a karty 7–8 – sprawdzian (45 minut), każde w grupach A i B: te same typy zadań i ta sama punktacja, inne treści.
- Klucz na końcu zestawu zawiera odpowiedzi i zasady oceniania zadań otwartych w stylu CKE (przykładowe rozwiązania, co daje punkt, czego się nie uznaje).
- Osobny plik „Powtórka" zbiera pojęcia, przepisy i fakty w tabelach, typowe błędy i test „Sprawdź się".

Oznaczenia

ZP	zakres podstawowy
ZR	zakres rozszerzony (treści tylko dla ZR)
(0–2 pkt)	liczba punktów możliwych do zdobycia za zadanie
Zadanie 4.1.	wiązka zadań do wspólnego materiału źródłowego
Jak to sprawdza CKE	typ zadania i typowy błąd ze sprawozdań CKE
Na maturze	wymagania z podstawy programowej, których dotyczy temat

Wymagania z podstawy programowej (Dz.U. 2024 poz. 1019)

- **EO.V.1** na przykładzie wybranej ustawy przedstawia przebieg procesu legislacyjnego w Polsce; wyjaśnia możliwe konwencjonalne i niekonwencjonalne formy zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa oraz w miarę możliwości z nich korzysta
- **EO.V.2** opisuje najważniejsze kompetencje i strukturę władzy ustawodawczej w Rzeczypospolitej Polskiej; analizuje porządek dzienny wybranego posiedzenia Sejmu i Senatu; wyszukuje informacje o wybranym parlamentarzyście ze swojego okręgu i jego aktywności politycznej
- **EO.V.3** opisuje najważniejsze kompetencje i pozycję ustrojową Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz analizuje wybrane działania przez niego podejmowane, a także formułuje opinię w ich sprawie i poddaje ją dyskusji
- **EO.V.4** opisuje kompetencje Rady Ministrów oraz rolę służby cywilnej; analizuje bieżące działania wybranego ministerstwa oraz formułuje opinię w ich sprawie i poddaje ją dyskusji
- **EO.V.5** opisuje strukturę władzy sądowniczej (Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne i sądy wojskowe, Trybunał Konstytucyjny i Trybunał Stanu) i wyjaśnia jej funkcje oraz znaczenie dla obywatela
- **EO.V.6** na przykładzie ustroju III Rzeczypospolitej Polskiej uzasadnia znaczenie podziału i równowagi władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej dla demokratycznego charakteru państwa; na wybranym przykładzie omawia kontrowersje związane z trójpodziałem władzy, przytaczając argumenty różnych stron sporu

Materiał oryginalny – żadne zadanie ani tekst nie jest kopią materiałów CKE, podręcznika ani zbioru zadań. Podstawa programowa LO i technikum – edukacja obywatelska, zakres podstawowy (Dz.U. 2025 poz. 382). Wymagania: EO.V.1–EO.V.6. Stan prawny i faktyczny na dzień 6 listopada 2026 r. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Władza w Polsce – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka

ZP KARTA 1/8

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ..... / 13 pkt

Najważniejsze wiadomości · 13 pkt

Przypomnij sobie

- **Podział i równowaga władzy.** Ustrój Rzeczypospolitej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej (art. 10 ust. 1 Konstytucji). Władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, wykonawczą – Prezydent i Rada Ministrów, sądowniczą – sądy i trybunały (art. 10 ust. 2). Podział ma sens, gdy organy się wzajemnie kontrolują i ograniczają:

Kto	Czym ogranicza innych	Podstawa
Sejm	kontroluje Radę Ministrów; może jej wyrazić wotum nieufności	art. 95 ust. 2, art. 158
Prezydent	może odmówić podpisania ustawy i skierować ją do Trybunału Konstytucyjnego albo do ponownego rozpatrzenia przez Sejm	art. 122
Trybunał Konstytucyjny	orzeka o zgodności ustaw z Konstytucją	art. 188 pkt 1
sądy	są odrębne i niezależne od innych władz; sędziowie podlegają tylko Konstytucji i ustawom	art. 173, art. 178 ust. 1

  Dzięki temu żadna władza nie może samodzielnie zdecydować o wszystkim – to chroni obywatela przed nadużyciem władzy.
- **Sejm i Senat.** Sejm liczy 460 posłów, wybieranych w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i proporcjonalnych, w głosowaniu tajnym (art. 96); Senat – 100 senatorów, wybieranych w wyborach powszechnych i bezpośrednich, w głosowaniu tajnym (art. 97). Kadencja obu izb trwa cztery lata (art. 98 ust. 1). Sejm uchwala ustawy i uchwały, kontroluje Radę Ministrów, może powołać komisję śledczą (art. 111) i uchwalić budżet; Najwyższa Izba Kontroli podlega Sejmowi (art. 202 ust. 2). Organizację pracy Sejmu określa jego regulamin (art. 112). **Posłowie** tworzą kluby (co najmniej 15 posłów) i koła (co najmniej 3 posłów) – art. 8 Regulaminu Sejmu. **Porządek dzienny** posiedzenia ustala Marszałek Sejmu po wysłuchaniu Konwentu Seniorów; kluby, koła i grupy co najmniej 15 posłów mogą wnioskować o jego uzupełnienie (art. 173 ust. 2–3 Regulaminu). Na każdym posiedzeniu Marszałek wprowadza punkty „Informacja bieżąca" i „Pytania w sprawach bieżących", w których posłowie pytają członków rządu (art. 191 ust. 2); poseł może też złożyć *interpelację* w sprawach o zasadniczym charakterze (art. 192 ust. 1), a odpowiedź pisemną daje się nie później niż w ciągu 21 dni (art. 193 ust. 1). **Jak znaleźć swojego posła:** informacje o posłach (okręg wyborczy, klub, komisje, interpelacje i wystąpienia) publikuje strona sejm.gov.pl, a o senatorach – senat.gov.pl; sprawdź też, w którym okręgu wyborczym leży Twoja miejscowość (podział na okręgi określa Kodeks wyborczy).
- **Przebieg ustawy** (proces legislacyjny).

Etap	Co się dzieje	Podstawa
1. Inicjatywa	projekt wnosi poseł (komisja albo co najmniej 15 posłów), Senat, Prezydent, Rada Ministrów albo grupa co najmniej 100 000 obywateli	art. 118 Konstytucji; art. 32 Regulaminu Sejmu
2. Trzy czytania w Sejmie	pierwsze – uzasadnienie projektu i debata o ogólnych zasadach; drugie – sprawozdanie komisji i poprawki; trzecie – głosowanie	art. 119 Konstytucji; art. 36–37 Regulaminu
3. Uchwalenie	zwykła większość głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów	art. 120

4. Senat	w ciągu 30 dni przyjmuje ustawę bez zmian, uchwala poprawki albo odrzuca ją w całości; brak uchwały = ustawa uchwalona w brzmieniu Sejmu; Sejm może odrzucić stanowisko Senatu bezwzględną większością głosów	art. 121
5. Prezydent	w ciągu 21 dni podpisuje ustawę i zarządza jej ogłoszenie, kieruje ją do Trybunału Konstytucyjnego albo zwraca Sejmowi do ponownego rozpatrzenia (weto)	art. 122
6. Ogłoszenie	w Dzienniku Ustaw; warunkiem wejścia w życie ustawy jest jej ogłoszenie	art. 122 ust. 2, art. 88 ust. 1

Aby prześledzić *wybraną ustawę*, odszukaj jej projekt (druk sejmowy) na sejm.gov.pl i zapisz kolejne etapy z datami; projekty rządowe i rozporządzenia śledzi serwis Rządowy Proces Legislacyjny (legislacja.gov.pl).

- **Jak obywatel wpływa na prawo.** Formy *konwencjonalne* (w ramach ustalonych procedur): głosowanie w wyborach, **obywatelska inicjatywa ustawodawcza** (grupa co najmniej 100 000 obywateli – art. 118 ust. 2 Konstytucji; komitet inicjatywy tworzy co najmniej 15 osób – art. 5 ust. 2 ustawy z 1999 r.), **petycja** do organu władzy publicznej (ustawa o petycjach), udział w konsultacjach publicznych projektów, kontakt z posłem i senatorem, obecność na jawnych posiedzeniach (art. 113 Konstytucji). Rada Ministrów prowadzi publiczny *wykaz prac legislacyjnych i programowych* – pokazuje on, jakie projekty ustaw planuje rząd (art. 8a ustawy o Radzie Ministrów; dodany w 2026 r. – dlatego warto sprawdzać zmiany po tekście jednolitym). Formy *niekonwencjonalne* (poza stałą procedurą, ale zgodne z prawem): pokojowe zgromadzenie i protest (art. 57), kampania w mediach i sieci, list otwarty, zbiórka podpisów pod apelem, bojkot konsumencki. Granice: przemoc, groźby i łamanie prawa nie są formą uczestnictwa.
- **Prezydent Rzeczypospolitej.** Jest najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej i gwarantem ciągłości władzy państwowej, czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji (art. 126 ust. 1–2). Wybierany przez Naród w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i tajnych, na pięć lat, może być wybrany tylko raz ponownie (art. 127 ust. 1–2); kandydata zgłasza co najmniej 100 000 obywateli, a kandydat musi mieć najpóźniej w dniu wyborów 35 lat (art. 127 ust. 3). Najważniejsze kompetencje: podpisuje ustawy albo kieruje je do Trybunału Konstytucyjnego lub zwraca Sejmowi (art. 122); zarządza wybory do Sejmu i Senatu (art. 98 ust. 2); desygnuje Prezesa Rady Ministrów i powołuje Radę Ministrów (art. 154 ust. 1); jest zwierzchnikiem Sił Zbrojnych (art. 134 ust. 1); powołuje sędziów (art. 144 ust. 3 pkt 17). **Kontrasygnata:** akty urzędowe Prezydenta wymagają dla ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, który ponosi za nie odpowiedzialność przed Sejmem (art. 144 ust. 2); ust. 3 wymienia akty bez kontrasygnaty – to *prerogatywy* (m.in. podpisywanie lub odmowa podpisania ustawy). Analizując działanie Prezydenta, ustal: jaką kompetencję wykonuje, czy potrzebna jest kontrasygnata i jakie są argumenty „za" i „przeciw" – opinię można wyrazić bez oceniania osoby.
- **Rada Ministrów i służba cywilna.** Rada Ministrów prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną, kieruje administracją rządową, zapewnia wykonanie ustaw i wydaje rozporządzenia (art. 146 Konstytucji); składa się z Prezesa Rady Ministrów i ministrów (art. 147 ust. 1); mogą być powołani także wiceprezesi i przewodniczący określonych w ustawach komitetów (art. 147 ust. 2 i 4). Prezes proponuje skład, Prezydent powołuje rząd, a w ciągu 14 dni od powołania Prezes przedstawia Sejmowi program z wnioskiem o wotum zaufania (art. 154 ust. 1–2). Członkowie rządu ponoszą przed Sejmem odpowiedzialność solidarną i indywidualną (art. 157); Sejm może wyrazić wotum nieufności większością ustawowej liczby posłów na wniosek co najmniej 46 posłów, wskazujący kandydata na Prezesa (art. 158 ust. 1). Rada Ministrów działa kolegialnie (art. 1 ustawy o Radzie Ministrów). **Służba cywilna** to urzędnicy ministerstw i urzędów, którzy zapewniają zawodowe, rzetelne, bezstronne i politycznie neutralne wykonywanie zadań państwa (art. 1 ustawy o służbie cywilnej); nabór jest otwarty i konkurencyjny (art. 6). Dzięki niej zmiana rządu nie wymienia całej administracji. **Jak analizować**

działania ministerstwa: sprawdź komunikaty na stronie gov.pl, Biuletyn Informacji Publicznej, wykaz prac legislacyjnych i odpowiedzi na interpelacje; oddziel fakty (co zrobiono, na jakiej podstawie) od ocen.

- **Władza sądownicza.** Wymiar sprawiedliwości sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne i sądy wojskowe (art. 175 ust. 1); sądy i trybunały są władzą odrębną i niezależną od innych władz (art. 173).

Organ	Funkcja	Podstawa
sądy powszechne (rejonowe, okręgowe, apelacyjne)	wymiar sprawiedliwości w zakresie nienależącym do sądów administracyjnych, wojskowych i Sądu Najwyższego, np. sprawy cywilne i karne	art. 1 § 1–2 Prawa o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2024 poz. 334)
sądy administracyjne (Naczelny Sąd Administracyjny i wojewódzkie sądy administracyjne)	kontrola działalności administracji publicznej, np. skarga na decyzję lub bezczynność urzędu; orzekanie o zgodności z ustawami uchwał organów samorządu terytorialnego	art. 184 Konstytucji; art. 2 Prawa o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. 2024 poz. 1267)
Sąd Najwyższy	nadzór nad orzekaniem sądów powszechnych i wojskowych	art. 183 ust. 1
sądy wojskowe	jedna z czterech grup organów sprawujących wymiar sprawiedliwości	art. 175 ust. 1
Trybunał Konstytucyjny	orzeka m.in. o zgodności ustaw z Konstytucją i w sprawach skarg konstytucyjnych; orzeczenia są powszechnie obowiązujące i ostateczne	art. 188, art. 190 ust. 1
Trybunał Stanu	odpowiedzialność konstytucyjna najwyższych urzędników za naruszenie Konstytucji lub ustawy	art. 198 ust. 1

Dla obywatela to gwarancja prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1).

- **Spór o trójpodział – jak go opisywać.** Konstytucja ustala zasadę, ale w szczegółach zostawia miejsce na ustawy, a te bywają przedmiotem sporu. Przykład: skład Krajowej Rady Sądownictwa (KRS), która „stoi na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów" (art. 186 ust. 1). Konstytucja mówi, że jej członkami jest m.in. piętnastu członków „wybranych spośród sędziów", czterech posłów i dwóch senatorów, a *sposób wyboru* członków określa ustawa (art. 187 ust. 1 i 4). Stąd pytanie, kto powinien wybierać członków-sędziów. **Stanowisko 1** (wybierają sędziowie): sądownictwo jest władzą odrębną, więc wybór przez środowisko sędziowskie chroni je przed wpływem polityków. **Stanowisko 2** (wybiera parlament): wybór przez Sejm daje członkom legitymację pochodzącą od wyborców, a sądy nie mogą być całkiem poza kontrolą społeczeństwa. **To spór aktualny:** w zadaniach oceniamy argumenty oparte na Konstytucji, a nie stronników; stan prawny sprawdź w ISAP i na sejm.gov.pl. Drugi, mniej zapalny przykład tego samego typu: *kto powinien oceniać zgodność ustaw z Konstytucją – jeden wyspecjalizowany organ czy każdy sąd* (art. 188 pkt 1 Konstytucji). **Jak pisać o sporze:** przedstaw obie strony parami (argument – kontrargument), wskaż przepis, nie oceniaj osób ani partii; w ocenie liczy się poprawność rozumowania i uzasadnienie. *Fakultatywnie (EO.V.F3)*: **polaryzacja** to narastanie podziału na dwa wrogie obozy, w którym przestaje się rozmawiać o argumentach, a zaczyna o „swoich" i „obcych"; skutkiem bywa spadek zaufania do instytucji i trudność w kompromisie. *Fakultatywnie (EO.V.F2)*: odpowiedzialne przywództwo w instytucjach to m.in. ponoszenie odpowiedzialności za decyzje (kontrasygnata – art. 144 ust. 2; odpowiedzialność rządu przed Sejmem – art. 157), jawność działań i gotowość do przyjęcia kontroli.

Działanie obywatelskie (EO.D.2, EO.D.16, EO.D.4). Spotkanie z władzą (EO.D.2): przed spotkaniem z posłem, radnym lub urzędnikiem sprawdź jego kompetencje (poseł nie wydaje decyzji

administracyjnych – uchwala prawo, kontroluje rząd, interweniuje), przygotuj 3 pytania „o kompetencje i działania", a nie o osobę. **Symulacja obrad** (EO.D.16): przydziel role (Marszałek, wnioskodawca, sprawozdawca komisji, kluby, posłowie), przygotuj porządek dzienny, przeprowadź trzy czytania małej uchwały i głosowanie według art. 120 Konstytucji. **Opinia w mediach szkolnych** (EO.D.4): napisz krótki tekst o działaniu organu, oddziel fakty od oceny, podaj przepis i dwa argumenty różnych stron.

Przykłady z rozwiązaniem

Przykład 1. **Projekt ustawy został uchwalony przez Sejm. Senat w ciągu 30 dni nie podjął żadnej uchwały. Co dzieje się z ustawą? Podaj podstawę prawną.**

Wzorcowa odpowiedź: Ustawę uznaje się za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm (art. 121 ust. 2 Konstytucji); Marszałek Sejmu przedstawia ją do podpisu Prezydentowi (art. 122 ust. 1), który ma na to 21 dni (art. 122 ust. 2).

Jak myśleć: 1) sprawdź etap procedury; 2) znajdź termin i skutek bezczynności organu; 3) wskaż, co dzieje się dalej. **Za co punkt:** skutek (ustawa uchwalona w brzmieniu Sejmu) + przepis.

Przykład 2. **Prezydent odmówił podpisania ustawy i zwrócił ją Sejmowi z umotywowanym wnioskiem. Jaką większością Sejm może przezwyciężyć tę decyzję i co musi wtedy zrobić Prezydent?**

Wzorcowa odpowiedź: Sejm może ponownie uchwalić ustawę większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów; wtedy Prezydent w ciągu 7 dni podpisuje ustawę i zarządza jej ogłoszenie (art. 122 ust. 5).

Jak myśleć: rozróżnij wniosek do Trybunału Konstytucyjnego (ust. 3) od zwrotu do Sejmu (ust. 5) – skutki są różne; po ponownym uchwaleniu Prezydent nie może już skierować sprawy do Trybunału. **Za co punkt:** większość 3/5 + termin 7 dni + przepis.

Przykład 3. **Grupa 80 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu złożyła podpisy pod projektem ustawy. Rozstrzygnij, czy może w ten sposób skutecznie wystąpić z obywatelską inicjatywą ustawodawczą. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do artykułu i ustępu Konstytucji.**

Wzorcowa odpowiedź: Nie może. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje grupie co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu (art. 118 ust. 2), a podpisów jest o 20 000 za mało.

Za co punkt: rozstrzygnięcie razem z uzasadnieniem odwołującym się do liczby 100 000 i do art. 118 ust. 2.

Jak myśleć: porównaj dane z zadania z progiem z przepisu i wskaż, co dalej (zebranie brakujących podpisów).

Przykład 4. **Sformułuj argument i kontrargument do tezy: „Prezydent powinien mieć prawo odmowy podpisania ustawy".**

Wzorcowa odpowiedź: *Argument:* prawo odmowy tworzy dodatkową kontrolę nad Sejmem, bo ustawa musi uzyskać dodatkowe poparcie (3/5 głosów) albo ocenę Trybunału Konstytucyjnego. *Kontrargument:* weto może blokować decyzje większości wybranej w wyborach do Sejmu i opóźniać zmiany, które wyborcy uznali za ważne.

Jak myśleć: wskaż wartość chronioną przez każdą stronę (kontrola władzy – skuteczność rządzenia); klucz nagradza rozumowanie, nie pogląd.

Zadania

Zadanie 1. (0–4 pkt) ..... / 4

Uzupełnij zdania o organach władzy. Wybierz właściwe wyrażenia z ramki – jedno jest zbędne.

Senat Rada Ministrów sądy 460 Zgromadzenie Narodowe

1. Władzę ustawodawczą w Polsce sprawują Sejm i _____.
2. Władzę wykonawczą sprawują Prezydent i _____.
3. Władzę sądowniczą sprawują _____ i trybunały.
4. Sejm składa się z _____ posłów.

Zadanie 2. (0–1 pkt) ..... / 1

W ciągu ilu dni od przekazania ustawy Senat może przyjąć ją bez zmian, uchwalić poprawki albo odrzucić ją w całości?

A. 7 dni B. 14 dni C. 30 dni D. 60 dni

Zadanie 3. (0–4 pkt) ..... / 4

Oceń prawdziwość zdań. Wybierz P albo F.

1. Prezydent jest wybierany przez Naród na pięcioletnią kadencję.	P	F
2. Sąd Najwyższy należy do sądów administracyjnych.	P	F
3. Prezes Rady Ministrów jest wybierany w wyborach powszechnych.	P	F
4. Sędziowie w sprawowaniu urzędu podlegają Konstytucji oraz ustawom.	P	F

Zadanie 4. (0–4 pkt) ..... / 4

Połącz opisy zadań z organami.

1. uchwala ustawy i kontroluje Radę Ministrów
2. zarządza ogłoszenie ustawy w Dzienniku Ustaw
3. kieruje administracją rządową
4. sprawuje nadzór nad orzekaniem sądów powszechnych i wojskowych

a) Rada Ministrów
b) Sąd Najwyższy
c) Prezydent Rzeczypospolitej
d) Sejm

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Władza w Polsce – ćwiczenia

Ćwiczę pojęcia i mechanizmy

ZP KARTA 2/8

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ..... / 23 pkt

Ćwiczenia · 23 pkt

Zadanie 1. (0–1 pkt) ..... / 1

Wskaż poprawną kolejność etapów drogi ustawy: 1) uchwalenie ustawy przez Sejm w trzecim czytaniu, 2) wniesienie projektu do Sejmu, 3) podpisanie ustawy przez Prezydenta, 4) rozpatrzenie ustawy przez Senat, 5) ogłoszenie ustawy w Dzienniku Ustaw.

A. 2, 1, 4, 3, 5

B. 2, 4, 1, 3, 5

C. 2, 1, 3, 4, 5

D. 1, 2, 4, 5, 3

Zadanie 2. (0–3 pkt)

Przeczytaj fragment aktu prawnego i wykonaj zadania.

Przepisy o inicjatywie ustawodawczej

Art. 118. 1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, Senatowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej i Radzie Ministrów.

2. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje również grupie co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu. Tryb postępowania w tej sprawie określa ustawa.

Art. 119. 1. Sejm rozpatruje projekt ustawy w trzech czytaniach.

[…]

4. Wnioskodawca może wycofać projekt ustawy w toku postępowania ustawodawczego w Sejmie do czasu zakończenia drugiego czytania projektu.

Art. 120. Sejm uchwala ustawy zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, chyba że Konstytucja przewiduje inną większość. W tym samym trybie Sejm podejmuje uchwały, jeżeli ustawa lub uchwała Sejmu nie stanowi inaczej.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.

Zadanie 2.1. (0–2 pkt) ..... / 2

Podaj dwa podmioty, którym przysługuje inicjatywa ustawodawcza, inne niż Rada Ministrów.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 2.2. (0–1 pkt) ..... / 1

Wnioskodawca chce wycofać swój projekt po zakończeniu drugiego czytania. Rozstrzygnij, czy ma do tego prawo w świetle przytoczonych przepisów. W uzasadnieniu uwzględnij odpowiedni artykuł i ustęp.

Rozstrzygnięcie: _____

Uzasadnienie:

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Przeczytaj fragment aktu prawnego i wykonaj zadania.

Obywatelska inicjatywa ustawodawcza

Art. 2. Grupa obywateli polskich, licząca co najmniej 100 000 osób, mających prawo wybierania do Sejmu, może wystąpić z inicjatywą ustawodawczą przez złożenie podpisów pod projektem ustawy.

Art. 5. […]

2. Komitet może utworzyć grupa co najmniej 15 obywateli polskich, którzy mają prawo wybierania do Sejmu i złożyli pisemne oświadczenie o przystąpieniu do komitetu, ze wskazaniem imienia (imion) i nazwiska, adresu zamieszkania oraz numeru ewidencyjnego PESEL.

Ustawa z dnia 24 czerwca 1999 r. o wykonywaniu inicjatywy ustawodawczej przez obywateli, Dz.U. z 2018 r. poz. 2120 (stan prawny na dzień 6 listopada 2026 r.).

Zadanie 3.1. (0–1 pkt) ..... / 1

Ile osób musi złożyć podpisy pod projektem ustawy, aby grupa obywateli wystąpiła z inicjatywą ustawodawczą na podstawie przytoczonych przepisów?

A. co najmniej 15 osób

B. co najmniej 50 000 mieszkańców jednego województwa

C. co najmniej 460 osób

D. co najmniej 100 000 osób mających prawo wybierania do Sejmu

Zadanie 3.2. (0–2 pkt) ..... / 2

Uczniowie klasy trzeciej chcą zainicjować własny projekt ustawy. Wyjaśnij, od czego muszą zacząć i ilu obywateli musi przystąpić do komitetu na tym etapie. Wskaż jeden warunek, który musi spełniać każdy z członków komitetu.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 4. (0–6 pkt) ..... / 6

Przyporządkuj formy zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa do rodzaju, zgodnie z podziałem z teorii. Wpisz je do tabeli.

petycja do organu władzy udział w konsultacjach publicznych projektu
kontakt z posłem z własnego okręgu pokojowe zgromadzenie pod budynkiem urzędu
kampania w mediach społecznościowych bojkot konsumencki

formy konwencjonalne	formy niekonwencjonalne

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Przeanalizuj zestawienie i wykonaj zadania.

Porządek dzienny przykładowego posiedzenia Sejmu (dokument fikcyjny, uproszczony)

Punkt	Treść
1	Pierwsze czytanie poselskiego projektu ustawy o szkolnych ogrodach społecznych
2	Drugie czytanie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o bibliotekach
3	Trzecie czytanie (głosowanie) projektu ustawy o dostępności budynków użyteczności publicznej
4	Informacja bieżąca
5	Pytania w sprawach bieżących

Opracowanie własne wzorowane na układzie posiedzeń Sejmu; punkty i tytuły projektów są fikcyjne.

Zadanie 5.1. (0–3 pkt) ..... / 3

Przyporządkuj punkty porządku dziennego do ich znaczenia.

1. punkt 1
2. punkt 3
3. punkt 5

a) uzasadnienie projektu przez wnioskodawcę i debata o ogólnych zasadach projektu

b) głosowanie nad projektem ustawy

c) posłowie pytają członków rządu o sprawy bieżące

d) sprawozdanie komisji i zgłaszanie poprawek

1 ____ 2 ____ 3 ____

Zadanie 5.2. (0–1 pkt) ..... / 1

Wskaż, który punkt jest przykładem kontroli, jaką Sejm sprawuje nad Radą Ministrów, i uzasadnij wybór jednym zdaniem.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 6. (0–2 pkt)

Przeczytaj fragment aktu prawnego i wykonaj zadania.

Narzędzia posła: interpelacja

Art. 192. 1. Posłowi przysługuje prawo złożenia interpelacji w sprawach o zasadniczym charakterze i odnoszących się do problemów związanych z polityką państwa.

Art. 193. 1. Odpowiedź na interpelację jest udzielana w formie pisemnej nie później niż w terminie 21 dni od dnia otrzymania interpelacji.

Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, M.P. z 2026 r. poz. 573 z późn. zm (stan prawny na dzień 6 listopada 2026 r.).

Zadanie 4.1. (0–2 pkt) ..... / 2

Wyjaśnij, dlaczego zasada „politycznej neutralności" służby cywilnej jest ważna dla obywatela, który załatwia sprawę w urzędzie.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 4.2. (0–1 pkt) ..... / 1

Z art. 6 wynika, że nabór do służby cywilnej jest

A. otwarty i konkurencyjny

B. zamknięty i przeznaczony dla członków partii rządzącej

C. prowadzony tylko w drodze mianowania przez ministra

D. ograniczony do pracowników ministerstw

Zadanie 5. (0–3 pkt) ..... / 3

Zaplanuj krótką analizę bieżących działań wybranego ministerstwa (EO.V.4). Wskaż trzy źródła informacji, z których skorzystasz, i dwa pytania, na które chcesz znaleźć odpowiedź (jedno o fakty, drugie o możliwe skutki).

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 6. (0–4 pkt)

Przeczytaj opis sytuacji i wykonaj zadania.

Sprawa pana Dąbrowskiego

Pan Dąbrowski (postać fikcyjna) otrzymał z urzędu miasta decyzję odmawiającą wydania zezwolenia na ustawienie kiosku. Uważa, że decyzja jest niezgodna z prawem. Jego sąsiadka, pani Wójcik, chce dochodzić zapłaty zaległego czynszu od najemcy, a ich znajomy pan Lis uważa, że ustawa, na której oparto wyrok w jego sprawie, jest niezgodna z Konstytucją.

Opis sytuacji przygotowany do zestawu – osoby i zdarzenia są fikcyjne.

Sprawdzian: Władza w Polsce – grupa B

45 minut · 22 pkt

ZP KARTA 8/8

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ..... / 22 pkt

Sprawdzian · 22 pkt

Zadanie 1. (0–6 pkt) ..... / 6

Przyporządkuj czynności do rodzaju władzy. Wpisz je do tabeli.

uchwalenie poprawek do ustawy przez Senat
wotum nieufności uchwalone przez Sejm wobec Rady Ministrów
zapewnienie przez Radę Ministrów wykonania ustaw wydanie rozporządzenia przez ministra
wyrok sądu powszechnego w sprawie cywilnej
orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w sprawie skargi konstytucyjnej

władza ustawodawcza	władza wykonawcza	władza sądownicza

Zadanie 2. (0–1 pkt) ..... / 1

Porządek dzienny posiedzenia Sejmu ustala, po wysłuchaniu opinii Konwentu Seniorów,

A. Prezydent Rzeczypospolitej
B. Marszałek Sejmu
C. Marszałek Senatu
D. Prezes Rady Ministrów

Zadanie 3. (0–4 pkt)

Przeczytaj fragment aktu prawnego i wykonaj zadania.

Wybór Prezydenta Rzeczypospolitej

Art. 127. […]
2. Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany na pięcioletnią kadencję i może być ponownie wybrany tylko raz.
3. Na Prezydenta Rzeczypospolitej może być wybrany obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 35 lat i korzysta z pełni praw wyborczych do Sejmu. Kandydata zgłasza co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.
4. Na Prezydenta Rzeczypospolitej wybrany zostaje kandydat, który otrzymał więcej niż połowę ważnie oddanych głosów. Jeżeli żaden z kandydatów nie uzyska wymaganej większości, czternastego dnia po pierwszym głosowaniu przeprowadza się ponowne głosowanie. […]

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.

Zadanie 3.1. (0–1 pkt) ..... / 1

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
Zgodnie z przytoczonym przepisem kadencja Prezydenta trwa

A. sześć lat, bez możliwości ponownego wyboru
B. cztery lata, bez ograniczenia liczby ponownych wyborów
C. pięć lat, a ponowny wybór jest możliwy tylko raz
D. pięć lat, a ponowny wybór jest możliwy dowolną liczbę razy

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Władza w Polsce – kartkówka, sprawdzian i karty pracy z powtórką, edukacja obywatelska, klasa 3 LO i technikum

Podgląd pokazał 12 z 40 stron. Pełna wersja: 40 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Władza w Polsce – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 13 pkt
- Karta 2: Władza w Polsce – ćwiczenia – 7 zadań, 23 pkt
- Karta 3: Władza w Polsce – utrwalenie – 8 zadań, 23 pkt
- Karta 4: Władza w Polsce – praca z materiałem źródłowym – 7 zadań, 15 pkt
- Karta 5: Kartkówka: Parlament i Prezydent – grupa A – 4 zadania, 10 pkt
- Karta 6: Kartkówka: Parlament i Prezydent – grupa B – 4 zadania, 10 pkt
- Karta 7: Sprawdzian: Władza w Polsce – grupa A – 7 zadań, 22 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: Władza w Polsce – grupa B – 7 zadań, 22 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem, za co dostaje się punkt.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/edukacja-obywatelska-liceum-klasa-3-dzial-06-wladza-w-polsce